

MAGYAR KURIR

Bécsből, Pénteken, Június 16-dikán, 1820.

Frantzia Ország.

A' Párisi Monitörben hőszsasan ki-
jött az a' Vádolási Akta, mellyet a' fő
Prokurátor Bellart, a' Páirkamarának
Biztossága által 50 ülésekben, három hó-
napok alatt, és 1200 tanuknak kikérde-
zésével tett vizsgálódások után, készített,
's a' mellyet a' Páirkamara is helybehagy-
ván, a' fogházban Louvel előtt felolvas-
tatott, 's már most reá az ítéletet, ehez-
képpent, minden órán ki fogja mondani.
Itt következők ezen Akta: —

„A' Fő Prokurátor kinyilatkoztatja,
hogy a' véle közöltetett Aktákból és az
eddig folytatott vizsgálódásokból ezek
jönnek ki: Berry Kir. Herczeg és a' Her-
czegné Febr. 13-dikán énekes játékon vol-
tak. A' Herczegné 11 óraker haza kíván-
kozott; ötöt a' Herczeg a' hintóig, melly
Rameau uczában állott, lekísérte, tölle
elbucsuzott, 's megfordult, hogy a' theá-
tromba vissza menyen. Ezen szempil-
lantatban a' Princz mellett egy embert se-
hesen elmenni 's a' Princzet megasztítani
láttak, de csak valami gondolatlan Ujsá-
gonkapó embernek tartották, 's Herczeg
Choiseul, a' ki hasonlóképpen így gon-
dolkodott, fére tasztította, megintvén:
Hogy vigyázzon! — hanem alig tá-
vozott-el néhány lépésnyire ezen ember,
midőn a' Princz ekképpen kiáltott: Meg
vagyok gyilkolva! 's kezét a' késre
tette, mellyet a' gyilkos a' sebben hagyott
vala. A' város' Adjutánsa Meunier 's

Desbiez nevu katona, 's mások, azon-
nal utánna szaladtak a' gyilkosnak, 's be-
érték éppen azon szempillantatban, midőn
egy kávéházbeli, Paulmier nevu szolga
megfogta, 's a' strázházba vezetvén,
ott megmotozták, 's pantalon-nadrágának
egyik zsebébe egy döfő kés-hüvelyt (to-
kot), a' másikban egy törformára meg-
hegyesített nyeregjártó-árat, 's egy kol-
csot találtak. Az ár is tokban volt. A'
Princzet azonközben a' Királyi lozsi mel-
lett lévő szalába vitték, a' hol maga huz-
ta ki a' hegyes tört a' sehből, melynek
éle volt mint a' késnek, 's meg is volt he-
gyesítve; puszpángfa nyellel; durván ké-
szült. Orvosok hivatattak.... A' körülál-
lók nem soká eszékbe vették, hogy melly
nagy szerencsétlenség érte Frantzia Or-
szágot; minden segedelem hijábavaló va-
la, még csak Atyjainak palotájába se le-
hete vinni a' Princzet, 's 14-dikre virradó
reggeli 6 óraker és 35 minutaker már el-
végződött vala az áldozat-tétel. Politziái
Biztos Ferrè, kit a' theatromi felvigyázás
ezen estve illetett, a' bűnöst kikérdezte;
az alatt a' Politziái Prefektus Gróf Anglés
is megérkezett a' Király' Prokurátorával
's a' Közönséges Prokurátorral, 's a' ki-
kérdezés folytatott. A' fogoly kinyilat-
koztatta, hogy az ő neve Louvel La-
jos Péter, Versaliában született, 36 esz-
tendő, nyeregjártó mesterlegény, a' Ki-
rály' Labouzele nevu nyeregjártójá-
nak dolgozik, 's lakik a' Királyi lóistálló-
ban a' Caroussel uczában. Hogy ő lé-

gyen a' gyilkos megvallotta, sőt azzal dicsekedett, hogy cselekedetét az 1814-dik esztendőtol fogva forgatta elméjében. A' gyilkoló eszközt is a' maga tulajdonának lenni megesmerte. Azután több személyneknek elejükbe állítottatott, kik ötöt a' Princz' gyilkosának lenni minnyájan megesmerték. Lakóhelye is megvizsgáltatott, a' hol 165 Frankot találtak, de egyebet valami olyant, a' minek ezen gyilkossághoz valami köze lehetne, legkissebbet sem. Az ő gyilkosságának Herczegi áldozatja' holt testével szembe állítván, azt keményen, hidegen, durván nézte, a' mellett legkisebb megbánást 's lelkiesmérési mardastatást nem mutatott, 's ekkor újabban megvallotta, hogy ez az ő munkája legyen. Megkérdezte, hogy ily nagy büntételre mi okok által indíthatott? azt felelte telyes kinyílt szívűséggel 's a' nélkül, hogy valástételének valaha ellentmondott volna: Hogy néki erre sem Herczeg Berry sem a' Királyi Familiának valamely más tagja soha semmi indító okot nem adtak; hogy néki arra se' volt legkissebb oka is, hogy a' Princzet személyesen gyűlölje: hanem, hogy ötöt erre egyedül csak a' közönséges jónak megfontolása indította; hogy ő a' Bourbonokat, mint Francia Ország' ellenségeit úgy nézi; hogy ő akkor, mikor a' fejez zászlót legelőször meglátta, tüstént elhatározta magát arra, hogy a' Bourbonokat mind megölje, hogy ötöt ezen határozás 1814-től fogva soha el nem hagyta; hogy ő azóta szünetlenül kereste az alkalmatosságot, hogy határozását végrehajthassa; hogy a' Princz után, vadászatokon, theátrumon, 's még a' templomban is leszködött, 's ötöt még az Oltár előtt is kész lett volna meggyilkolni, ha olykorolykor ön' magától így nem kérdezősködött volna: Valyon jól

cselekszek-é? Valyon nem rosszszű cselekszek-é? 's bátorságát el nem vesztette volna, úgy hogy 1814-ben, Metz városában, még Herczeg Valmyt is kész lett volna meggyilkolni, csak azért, hogy ez a' Princznél volt szolgálaton, 's csak azért nem hajtotta végre célzását, hogy Valmy egy magános ember lévén, néki nagyobb helyen kellett tenni a' csapást; hogy ő, Monsieur, Lyonban, már a' Bonaparte' kiszállásakor meggyilkolni akarta, de nem találta ott; hogy azóta Berry Herczegre fordította célzását, minthogy az Uralkodó Háznak reménsége csak egyedül ettől van felfüggesztetve; hogy ő, Princz Berrynek megöklése után, Angoulem Princzet, azután Monsieur (ezeknek attyokat) 's azután a' Királyt magát is meg akarta ölni; 's ekkor talán megszűnt volna a' gyilkolástól; mert úgy látszott, hogy a' csuda állapot még magában nem határozta volt meg egészen, hogy az Uralkodó háznak kioltása után, a' familia' mellék ágait is meggyilkolja. Kinyilatkoztatta továbbá: hogy ötöt azóta, hogy elfogattatott csak ezen egy bánkodás gyöttri, hogy többeket fel nem áldozhatott; hogy cselekedetét nem hogy banná, hanem inkább szépnek 's virtusnak tartja; 's hogy ő a' maga gondolkodásai 's plánjai mellett most is állandó 's mindég az is fog maradni, a' nélkül, hogy az emberek' ítéletére vagy a' Religió' princípiumaira valamit hajtana, mellyeket ő tellyességgel nem hiszen 's nem is hitt soha.... A' penna nem akarja ezen undokságoknak leírását tovább folytatni; azon eszmélődéseket is, mellyeket ezen undokságok felgerjesztenek, felejtékenységbe kell temetni. Szánni kelene azt a' nemzetet, mellyet a' bűnhődésben való ily megátalkodottságnak halála közönséges boszszankodásra nem in-

ditana; kivált a' Frantzia nemzetnek nincsen szüksége arra, hogy benne az ilyen indulatot tüzelés által kelljen felgerjeszteni. Minekutánna a' gyilkos ezen nyilatkozatásokat megtette, s minekutánna az Orvosok kinyilatkoztatták, hogy a' Princz' halálát egyedül csak a' Louvel által rajta tetetett döfés okozta, nem vala egyéb hátra, hanem csak annak megvizsgálása, hogy valyon találatnak - é bünös társai? Ezen munka legnagyobb gondal folytatott; a' gyilkosnak minden rokonai kikérdeztes alá vonattattak, semmi gyanú ki nem jött ellenek; minden dokumentumok; mellyek a' Louvel' bünös társainak nyomaikra vezérelhettek volna; gondosan megvizsgáltattak; három hónapok fordítottak a' vizsgálódásra, 50 Biztossági ülések tartattak, 1200 tanuk kérdeztettek ki; még se' lehetett egy bünös társat is felfedezni. Louvelt tehát csak egyedül lehet megperelni; addig, míg további felfedezések nem tetetődnek. Mind ezekre a' környölállásokra nézve tehát Louvel P. L. Nyeregjártó legény s t. a' Királyi Közöséges Prokurátor által elvádoltatik, azért: Hogy Berry ö Kir. Herczégén Febr. 13-dikán estvéli 11 órakor, hegyes törrel való döfést tett, melly miatt ö K. Herczégége meghalt; s hogy eszszerént Louvel a' K. Familia' egyik tagjának élete ellen való törekedését végre hajtotta, melly bün a' Törvényes könyv 87-dik cikkelyében ki van fejeztetve. Így költ a' mi kabinetünkben a' Pairek' Törvényszéke' szálájában Május' 12 - dikén 1820-ban. — „Bellart.

viszsaállittatásától fogva ezen kamarában nevezetesebbek még elé nem fordultak, már lett egy felettebb fontos resultatuma, melynek summázatja itt következik:

Minekutánna mind két résznek, tudniillik a' jóvallott új törvény' mind pártfogóinak mind ellenzőinek legjobb Oratoraik, millyenek az elsők között Lainé, Corbières, Villele, Pasquier, Cuvier, és Deserre, a' második rendbélielk között pedig Constant, Manuel, Lafayette, Foy, és sok mások, mindent kimerítették volna, a' mit ezen tárgynak vagy támogatására vagy ledöntésére felhordani lehetett, végezetre eljutottak Junius' 3-dikán azon pontra, hogy ezen törvényjóvallás' első Cikkelyének első szakaszát voksolás alá bocsássák. A' kérdés, mellyet meg kellett határozni, kevés szóval a' volt: Hogy az eddig fennállott választási mód helyett, melly szerént csak Departamentomi Collegiumok voltak, s ezek egyenesen és egy munkával választották a' Követeket, oly mód állittassék-fel, hogy kétféle Válosztó Collegiumok legyenek, t. i: Departamentomiak és Kerületbélielk, oly véggel, hogy ezen utolsók csak Candidátusokat váloszszanak, s a' Követeket ezek közül a' Departamentomi Válosztó Gyűlések váloszszák-ki? — Így kívánta ezt azt Ultraroyalistákkal egygyesülve lévő Ministeri rész; az eddig való módnak fennállását pedig a' Ministeri résznek a' Liberalisokkal egygyetértő tagjai. Az elsők győzedelmeskedtek; a' Liberalisok' része csak 124-re vihette, az elsőbkek' része pedig 131-re vitte a' maga pártfogóit; melly szerént ezek 7 votumokkal mutták fellyül amazokat. — A' hátralévő Cikkelyek, mellyek még mind egygyenként fognak vitatás alá vétetni, már csak Corollariumi, következései annak, a' melly most meghatározottatott. — Minekutánna

A' Követek' kamarájában a' Válosztási törvény felett Május' 15-dikétől fogva folyó vetekedés-knek, mellyekről megbvallják az ahozértök, hogy a' Királyi thronusnak

minden Czikkelyek által estek a voksoláson, azután még az egész törvény egyszerre voksolás alá bocsáttatik.

Junius' 2-dik és 3-dik napjain, midőn az ezen első Czikkely a voksolás alá lejendő bocsáttatásnak időpontjához közelgetett, nagyon kiműtatta a Párisi népnek egy része, hogy micsoda indulattal legyen ezen Választási új mód eránt. Mind két napokon de kívált az utolsón nagy zsihongás uralkodott Páris' uczáin. Azok a tolongó csoportok, mellyek a XVI-ik Lajos' hidján és a XV-diknek piaczán, a Bourbon palotájával, melyben a Követek' kamarája a maga gyűléseit tartja, szembe, gyülekeztek vala össze, mint látszott, a Caroussel-piacz felé nyomakodtak, melyre nézve ott a Thuillieria Udvara' és kertje rostély-kapuji s ajtaji azonnal becsukattak, s a strázsák fegyvert fogván, a Thuillieria' kertjének északi része felől lévő Rivoli nevű úczán s a kastélyhoz közel lévő egyéb uczákon is számos fegyveres vigyázó csoportok jártak le s fel. Egygyiket ezen csoportok közül a Caroussel-piaczon, a Nantesi Vendégfogadótól nem meszsze, boszszúsággal illették s ingerlették a tolongók, a melly ezért, de elébb csak a levegőbe, tüzet adott: hanem még jobban ingereltetett, sőt a Törvényes Oskolából egy tanuló azt mérészlette cselekedni, hogy egy katonának kezéből a puskát ki akarta venni, ki a tanulóra reá lövén mejjét keresztül lötte, úgy hogy, mint holtat, egy fedeles Szent-Mihály lovába tették, s így vitték haza.

A' Londoni Timesben egy jelentés fordul elé, melly a' Bavariai Közönséges Ujság szerint Madridban az Országlószék által az ott lévő Frantzia Követtel Laval Montmorencyvel a' Frantzia Ujságlevelre nézve közöltetett s a' mondatik benne: Hogy ámbár Frantzia Országban a' Censú-

rát illető új törvény ismét az Országlószék vigyázása alá vette az Ujságleveliket, még is némelleyek most se' szüntek meg Spanyol Ország ellen kevesebbé ellenséges indulattal s a' mostani idővel meg nem egyező módon írni. A' Spanyol Országlószék ugyan megveti ezen Faktió' Ujságírójainak a' mostani idővel meg nem egyező kicsapongásait: de azt még se' teheti, hogy ő Legkeresztyénebb Felséget ezen dologra figyelmetessé ne tegye, melynek semmi egyéb célja nem lehet, hanem, hogy a' Spanyol Országgi meghasonlásoknak és támódásoknak költése által Európa, az efféle veszedelmekjövendő költemények által megrettentődjön. Holott a' Frantzia Követ Ur ö' Exc. ja maga látja, hogy melly nagy egyességgel nyilatkoztatta ki magát a' Spanyol nép a' neki adatott Constitúzióra nézve, s ehez képest önn' maga nem olvashatja felindulás nélkül a' Frantzia Ujságokban azt: hogy Spanyol Ország a' faktió's emberek' egy maroknyi csoportjának zsákmányává válván, ezeknek járma alatt nyögne s több effélék. — A' végin ezen nyilatkoztatásának azzal a' reménységgel táplálja magát a' Spanyol Ministerium, hogy az ilyen meghasonlásnak magvát a' vigyázatlan vagy vétkes célzású kezek által elhintettni, hogy keserü gyümölcsöt ne teremjenek, meg nem engedi a' Fr. Udvar."

Madridi Ujságlevelék erősítik, hogy Don Perez-de-Castro, az új Spanyol (külső dolgokra ügyelő) Minister, ki eddig Hamburgi Követ lévén most utazott Frantzia Országon által haza felé, Párisban való tartózkodása alatt a' most Frantzia Országban Uralkodó részrehajlások fejei közül egyiknek meghívását is el nem fogadta, s egyiknek társaságában is meg nem jelent.

A' Lorencini Klúbjának az utóbb írt heveskedés kárára vált, mert nem csak a' Ministerek (s ezek között a' hat esztendőktől fogva Afrikában számkivetetést szenvedett Don Garcia Herberos) 's az egyéb tisztviselők 's az örző sereg, hanem még a' lakosoknak nagyobb része 's a' Szent Sebestyén Klúbja is, a' melyben mérséklettebb gondolkodás uralkodik, kinyilatkoztatták magokat annak demagogus mesterkedései ellen; melly ötlet (ezen Lorencini Klúbját) arra indította, hogy maga is által látván azt, hogy igen nagyon elragadtatni engedte magát, azt végezze, hogy minden eddig fennállott reguláztatását, rendszabásait, vizsgálás alá vegye. — A' külömbkülömb kerületek Válosztójának már kihirdetett laistromaikból úgy látszott, hogy a' fő városban, 's Galitziában, Valenciában, Cataloniában 's általjában vévén a' tengerpart szomszédságában fekvő tartományokban közönségesen mindenütt Liberalisok választottak Válosztókká. Egy kevésbé külömben látszik lenni a' dolog az Ország' belső részeire nézve, hol a' Válosztók közzé a' dolgok' régi barátjai számosan beestek, 's némelly helyyeken a' Válosztó-gyűléseket két-heted, sőt három-heted részint is Papok teszik. — A' Párisi Gazette már a' Cortesi gyűlés tagjaivá választott személyek közzül is sokakat kihirdetett. Azt mondja, hogy Navarrában a' három Követeknek egyike a' Mina által elkergetett Vice-Királynak Espeletának a' fija, második egy Magistratualis személy, harmadik Lecunberey nevü Papi-személy. Alava tartománya, a' melly csak egy Követet küld, a' tartomány Helytartóját, Zubiát, válosztotta. — Toledóban Don Romero Jósef Usurbill nevü na-

gyon gázdag, Ultra-liberalis emberre ment a' legtöbb votum, mivel, mint a' Párisi Gazette erőssíti, mindenek nagyon meg vagynak elégedve.

A' Saragossai Érseket, kit az ott előfordult zendüléskor azon vádra elfogtak vala, hogy ő lett volna a' láрма' gerjesztője, az Érseki palotába ugyan már vissza bocsátották, hanem ott kemény vigyázat alatt tartják; házi Papjai közzül pedig többek még most is fogságban tartanak. — A' csendesség egyéb eránt az Asturiai Regimentnek odaváló megérkezésével egészen helyreállított.

Párisban a' Journal-des-debates így beszéll a' Madridi zengésekről: „A' Lorencini Klúbja a' Király' parancsolatjára bezárattatott. Annak három tagjai ellen, kik a' Minister Marquis Amarillas letétetését, vagy pedig a' fejét kérték, mint közönséges csendesség-háborítók ellen, per indittatik. — A' Cortesi Deputátusoknak válosztatása, a' hol már véghez ment, nagyobbadon megvilágosodott elméjü de egyszersmind mérséklett indulatú emberekre esett. Azon 47 Követek közzül, kiknek kineveztetése már tudva van, 20 birtokos - vagy földes-Urak, 9 Papok, és 12 Advokátusok találhatnak.“

Ujabb Újságok.

A' Párisi zengésekről, mellyekről fennebb emlékeztünk, mai Újságaink bővebben ezeket említik: — „Több napoktól fogva folyt az ügy, hogy azon palotát, melyben a' Követek' kamarája a' maga üléseit tartja, az ülések alatt a' nép nagy számmal körül vette 's ott sokadózott; a' mi kiváltképpen Jun. 3-dikán legnagyobb mértékben történt. Eppen mikor ez' nap' a' Képviselők széllyel oszlottak,

a' sokaságnak egy része ezt: Éljen a' Consitútzió! a' más része pedig ezt: Éljen a' Király! kiáltozván, ebből heves czivakodások támadtak, mellyeknek verekedés lett a' következtése, mellyeknek végezetre a' politziai számos csoportok gátat tévén, a' nép el kezdett széledni; azonközben több emberek megsebesedtek. — Azt a' cikkelyt a' mit feljebb a' törvényt-tanuló ifjuról felhoztunk, a' Journal-des-debates adta-ki. — Újabb levelek is erősítik, hogy több helyeken törtétek efféle zibongások 's verekedések. Estvére a' Lamb' kávéháza' ajtaji bezáratattak, minthogy nagy pezsgés vétetett észre minden rangú és korú emberek között, 's a' Palais-Royal boltozatos folyasóji felé sok ember tolakodott. — A' Gazette de France írja, hogy Jun. 3-dikán reggel az Orvosi Oskola' épületében czédulák raggattattak-ki, mellyek által az ifjak meghivattattak, hogy délután 3 's 4 óra között a' Követek' kamarájának épületénél jelenjenek-meg azt megakadályoztatni, ne hogy az, a' mi 2-dikban történt egy Követtel (Chauvelinnek, kit a' Szabadság' ellenségei boszszúsággal illettek) ismét megtörténjen.

Junius' 4-dikén oly Rendelést hirdettetett-ki a' Párisi Politziai Prefektus Gróf Angles, melly által a' közönséges uczákon és piaczkon, 's név szerént az Orsay uczán 's a' XVI-dik Lajos hidján 's a' XV-dik Lajos piacán 's ezeknek környeikeiken való özszesereglések 's néptolakodások megtiltatnak.

A' Monitör ekképpen szoll ugyancsak Jun. 4-dikén: „A' Louvel' pere' folytatásának elkezdődése, végképpen a' hónap napra (5-dikre) van meghatározatva. A' Pairkamara akkor, mint Itélőszék, pont-

ban 10 órakor fogja a' maga tanácskozáseit elkezdéni. A' Luxemburgi palotának (melyben üléseit szokta tartani) ajtaji, 8 óra előtt, t. i. a' közönségnek, ki-nem nyitattak; a' kert pedig ezen egész pernek folyta alatt, bezárva marad.“

B é t s.

Prágából ezeket írják Jun. 10-dikén: — „Császár és Császárné ö Felsegek Theresienstadtba tett útjokból, ma, egészségesen vissza érkeztek. Mentékben Weltruszban ebédelvén, ebéd után a' szép Chotek-kertet szemlélték-meg. Theresienstadt vára nagyon szép világosításokkal inneplette az ö Felsegek' odaérkezésének (Jun. 6-dikának) estvéjét. Császár ö Felsege az itt lévő örző serget, 's a' szélesen kiterjedő erősséget, annak környékeit, minden katonai intézetekkel egyetemben megnézegetni méltóztatott. — Junius' 7-dikén Szakszoniai Király ö Felsege is megérkezett a' Királynéval 's Augusta Princzaszszonnyal 's Gróf Pirkenfeldnével Theresienstadtba, 's Királyi méltóságához illő közönséges pompával fogadtatott. Ezen estve ismét kivilágosítások voltak a' Kir. familia' tiszteletére, a' melly Jun. 8-dikát Császár és Császárné ö Felsegekkel töltvén-el, 9-dikben Teplitzen által Dresdába vissza útozott.

Bécsben e' hónap' 13-dikán esvén a' Wieni theátrumi nyeresék' 3-dik versbéli sorsvonása, az, ily kifejezésekkel jelentetik az itt kijövő Német Ujságokban: Hogy a' 17,129 számú sorsczédula, a' melly Közszegen Hegedüs Ferencz Ur által vétetett-el, a' (Hernhalsi) palotát és kertet nyerte-el. A' 131,854 szám nyert 20,000, a' 150,130 szám 5000, a' 74,537 is 5000 foriátokat.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Budáról írják, hogy Fő Méltóságú Rudnay Sándor ö Herczégsege Magyar Ország Primása, a' Palatinus ö Cs. Fő Herczégsege mint a' Magyar Kir. Helytartó Tanács Elölülője' előlülése alatt ezen Fő Tanácsnak e' hónap' 6-dikán tartott ülésében, mint Királyi Helytartó Tanácsbéli Tanácsos legelőször volt jelen — a' hova ö Herczegi Méltósága ezen K. Fő Tanácsnak e' végre kineveztetett Küldöttje Elölülői Titoknok Priviczer Aloysius Ur által illő tisztelettel a' K. Fő Tanács' nevében meghivattatván 's a' hivatalt elfogadván, a' K. Helytartói épületbe méltóságához illő pompával drága készületű hintóban felment, hol az alsóbb tisztviselőknék a' grádicson két sort formáló 's tisztelkedő serege által várattatott, a' Tanács ülése' szobájának ajtajánál pedig a' Sz. István Kir. Rendje Rittere' 's a' Cancellaria' Direktori helyét-tartó K. Helytartó Tanácsbéli Tanácsos Méltóságos Rákori Boros József Ur által tisztelettel fogadtatott, 's a' Tanács' szobájába bevezettetett, ott Palatinus ö Cs. Fő Herczégsege, ö Herczegi Fő méltóságához alkalmaság szerént való beszédet tartott, a' melyre ö Herczégsege érzékeny köszönetekkel teljes beszéddel felelt, 's helyére lélt.

Pest. Nemes Pest Vármegyét az a' véletlen szerencsétlenség érte, hogy a' halál, hosszú életet érdemlő Második Alispányától Tek. Rajkai Fribeisz József Uról e' hónap' 9-dikén reggeli harmadfél órákor, nyolcz napokig tartott betegeskedés után, életének 42-dik esztendejében 's a' Nemes Vármegyén 22 esztendőig mindeneknek megelégedésére folytatott

szolgálatát után, az élők közül kiszollította. Holt testét Budától nem messze lévő Tinnye nevű jószágába vitték ki örök nyugalomra való letéttetés végett.

A' mostani Medardnapi Pesti vásár, a' Kereskedői Rend' tudósítása szerént, nagyon rossz volt; az adók nagyon sokan, a' vevők igen kevesen voltak; csak a' Dohány-nak látszott kelete: de ebbe' meg az okozta a' fogyatkozást, hogy keveset hoztak volt a' vásárra.

Mi, micsoda árron ment? mutatja az itt következő laistrom:

Gyapjú. 1 Mázsa Egnyirésű minéműségéhez képest 60—75 forint Con. P. (a' többi Váltó Czédulában van feltéve). Megnemesített téli 120—140 — Nyári 85—125 — Közönséges 80—100 — Magyar Gyapjú 60—70 for.

Viasz, és Méz. 1 Mázsa Sárga Viasz 225—240 — Fejér Méz 40—45 — Sárga 35—40 — barna 28—32 — tisztatlan 30—32 for.

Dohány. 1 Mázsa Döbrei 20—35 — Szegedi 14—24 — Debreczeni 19—23 — Pétsi 15—20 for.

Zsír adék. 1 Mázsa Tehén vaj 60—65 — Zsír 30—33 — Szalonua 24—30 — Háj 34—35 — Olvasztott Fagyú 48—50 for.

Pálinka. 1 Akó Slivovicza 15—30 — Rozs Pálinka 17—19 — Törköly pálinka 20—21 for.

Borok. 1 Akó Budai ó bor vörös 20—40 — ideji 12—15 — fejér ó bor 20—40 — ideji 12—16 — Mezőföldi bor 5—9 for.

Bőrök. 1 Pár Ökör bőr 46—53 — Tehén bőr 30—35 — Borjú bőr 4—6 — Ló bőr 14—15 — Juh bőr 3—6 for.

Külömbfélék. 1 Mázsa Hamuzsir 25—32 — Széksó 24—30 — Repcze olaj 40—43 — Lenmag olaj 42—46 — Gubats 1 Kőből 18—24 for.

J e l e n t é s.

Május 12-dikén, a' 38-dik szám alatt költ Magyar Kurirban, olly időmérő's helyhatározó mechanical találmányról tettem jelentést, melly a' föld-golyóbisán, valamely helynek geographiai, mind szélességét, mind hosszúságát, mind szárazon; mind vizen, ellene-mondhatatlannul megmutatja.

Azon tárgyra most ezt jegyezem meg: valamely helynek szélességét, sokkal kevesebb bajjal, mint akarmely tudós Astronomus szokta, és még is a' legpontosabban megmérni így lehet; t. i. azon két nevezetes napokon, mellyeken a' nap és éj-egyenlőség (aequinoctium) vagyon: végy akarmely hosszúságú egyenes vesztöt, vagy dródot, szúrd le függőleg, valamely vizarányosan, fekvő deszkába; és azon pontot, a' meddig a' drót árnyéka, a' nevezett napokon, a' nap járása szerént való, 12 órákor, ki hat megjegyezvén, bortsás azon pontra, a' leszúrt drót tető-pontjáról (vertex) egy más drótot, és mérd meg quadránsa azon szegletet, mely a' megjegyzett pontnál formálódik; a' mennyi grádust az adni fog, annyi lesz azon helynek polusa magassága.

Az alatt, míg az említett jelentés Bétsig, és onnan a' M. Kurir érdemes Olvasóihoz lépegetett; a' föld-abroszoknak új mérések által lehető, legkönnyebb szeriről gondolkodván; ezen amazzal atyafias tárgyra tett tekintetemnek, az a' sze-

rencsés következése lett, hogy most ismét olly mérészer fel-találásáról tehetek jelentést, melybe tsupán egy oldalnak tudása lévén szükséges, a' Szegletek Sinusok's velek minden mathematicai calculus, az Ingeieur háló szobájában maradtatnak. Ollyan könnyű szerte ez a' mérésnek, mellyel, valamely helységnek csak két geographiai mértföldnyi, átmérőjü határát (hogy ha a' szélekre tenni szokott jeleket meglátni lehet) a' Helységben magában pontosan megmérhetni's le rajzolhatni. A' Föld-abroszok készítésében pedig, az idő-mérő's hely-határozó szerszám segítségével, két egymástól távol lévő pontnak meridiánusát, és grádusát eltalálván, egyszermind azon helyeknek meridianusokat és grádusokat is, mellyek azon két pontból szemre vetethetnek, ha szinte 10 mértföldnyi távolságra lennének is, könnyen el lehet találni. Reménylem, hogy illyen mérés által, a' nap' és hold' távolságok is megbizonyosabbodhatnak; mert ha szintén a' mathematicai calculusokban kevésbe kételkedek is, de egy képzelt három szegnek (triangulum) szintűgy képzelt parallaxisa, előttem nints minden gyanu nélkül: de reménylem azt is, hogy ezen mérészer közönségesse tette, egykor, sok jót fog plántálni, a' tudományok eránt még vad, alattabb népbe; a' midőn, akarmely gazda, kapván a' pipáját, (nem éppen azt) gazdálkodásának helyeit, időöltésből papirosra teszi; és a' midőn, a' mezőben andalgó pásztor emberek, furolyájok, vagy botjok segítségével, mezei mappákat fognak rajzolni.

Iráni Sáros Patakon Junius' 2-dikán 1820.

Nagyszeghi András.